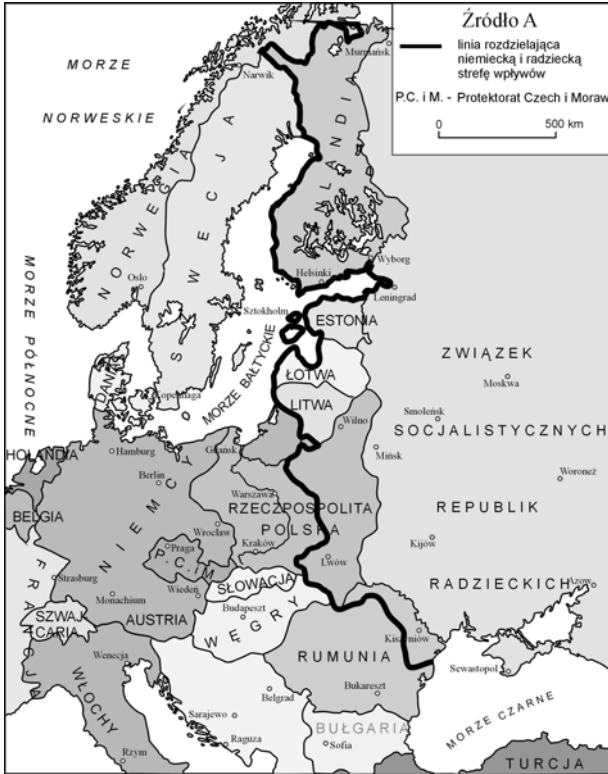

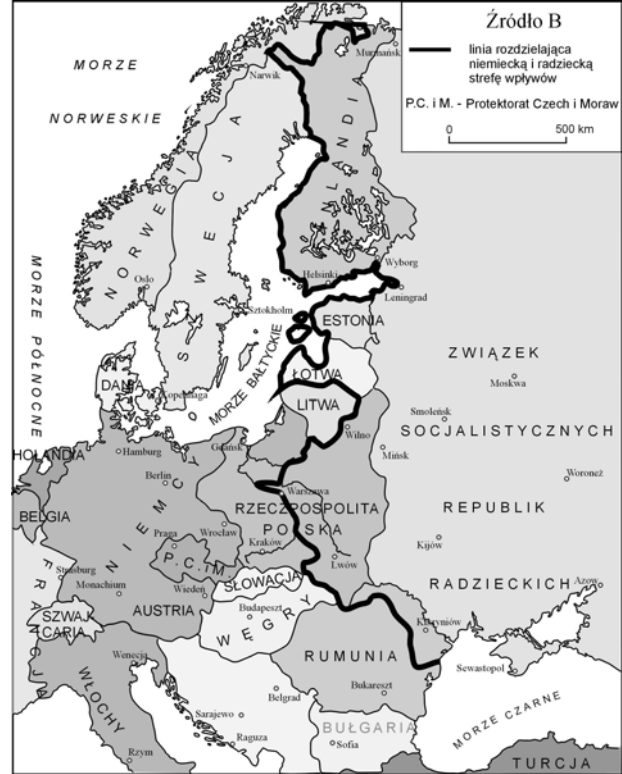
Zadanie 14. (2 pkt)

Dokonaj analizy poniższych map, a następnie wykonaj polecenia.

Mapa 1.

Mapa 2.

Na podstawie: D. Granoszevska-Babianańska, D. Ostapowicz, S. Suchodolski, *Dzieje państwa i prawa. Historia 1, cz. 2*, Warszawa 2003, s. 172 i 174

A. Mapy przedstawiają podział stref wpływów z roku: .....

B. Napisz, która z tych map ukazuje stan wcześniejszy. Uzasadnij swój wybór, podając jeden argument wynikający z mapy.

Stan wcześniejszy ukazuje mapa: .....

Uzasadnienie: .....

.....

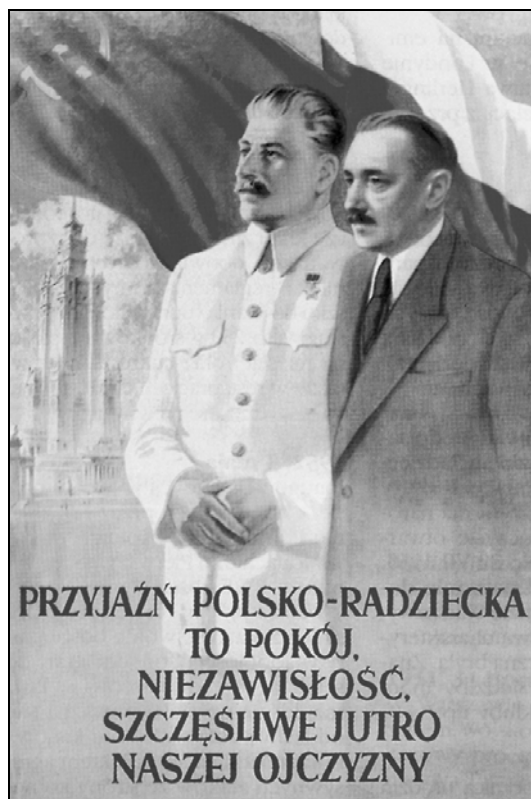
.....

.....

.....

Zadanie 15. (1 pkt)

Dokonaj analizy zamieszczonych poniżej ilustracji. Podaj dwie cechy świadczące o tym, że zaprezentowane plakaty są przykładami sztuki socrealistycznej.

Źródło: A. L. Sowa, *Od Drugiej do Trzeciej Rzeczypospolitej*, Kraków 2004, s. 82 i 84

- .....
.....
- .....
.....

Polacy i Węgrzy wobec wspólnych problemów od XIV do XX wieku**CZĘŚĆ II****ZADANIA ZWIĄZANE Z ANALIZĄ ŹRÓDEŁ WIEDZY HISTORYCZNEJ
(10 punktów)**

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi (źródła A – G). Następnie wykonaj polecenia zamieszczone w Arkuszu odpowiedzi (zadania 16 – 23).

Źródło A**Fragment wypowiedzi współczesnego historyka**

[w:] S. Grzybowski, *Król i kanclerz, Dzieje narodu i państwa polskiego*, t. II, zeszyt 23, Kraków 1988, s. 66

[...] Węgier na polskim tronie nie zapomniał nigdy o swej ojczyźnie. Wyzwolenie jej i zjednoczenie było niewątpliwie zgodne z interesem Rzeczypospolitej. Od zarania dziejów był to niemal zawsze kraj nam przyjazny. Sama geografia skazała na sojusz dwa narody oddzielone naturalną granicą a otoczone wspólnymi wrogami. Upadek Węgier zachwiały równowagę w tej części Europy, pozbawił nas wypróbowanego sprzymierzeńca i nosił w sobie zarodek upadku Polski.

Źródło B**List chana Mehmed Gireja do Jana Kazimierza z marca 1657 roku**

[w:] J. A. Gierowski, *Rzeczpospolita w dobie złotej wolności (1648- 1763)*, t. 5, Kraków 2001, s. 68

Mehmed IV Girej (Gerej) – chan krymski w latach 1641-1644 i 1654-1666

Wiadomo Wam, jakośmy przyjaźń naszą przy dostatecznej umowie zupełnie oraz wespół z Wami przysięgą potwierdziliśmy. [...] Teraz za pewnym wzięciem wiadomości, że Rakieczy¹, księżę węgierskie pomyśla na Wasze ziemie wojować [...], zaciągnąwszy ultajstwa za pieniądze w Wołoszech² [...] i Kozaków część jedną niewielką. Tenże Węgrzyn pisał do cesarza tureckiego o tym, aby mu pozwolił na ziemię Waszą wojować i państwo odejmować.

Cesarz turecki onemuż odpisał: Ty gdy się jedną nogą ruszysz na granicę polską, będę cię sam znosił wojskami memi. Tenże pomieniony Węgrzyn na te słowa cesarskie nic nie dbając, wychodzi z wojskiem swoim na Was. [...] My też i z naszej ziemi posłaliśmy do Wakiara [wielkiego wezyra] tureckiego, że tak chce czynić księżę siedmiogrodzki, chce wojować na króla polskiego. Wezyra Budina, Urumelii, Silistrei baszę zarazem Unkier Jimsi [cesarz turecki] naznaczył, aby oni z wojskami swymi przeciwko onemu wychadzali, gdyż oni tam niedaleko mieszkają. [...].

My też osobą naszą [...] jużesmy wsiedli na konie [...] przeciwko tym naszym nieprzyjaciołom. [...] Wy też [...] wychadzajcie z wojskami swymi jako najprędzej przeciwko nam. My z naszej ziemi zapewne i nieomylnie idziemy. W Bogu nadzieja, iż nieprzyjaciele nasi znacznie będą ukarani. [...]

¹ Rakieczy – Jerzy II Rakoczy, księżę Siedmiogrodu od 1648 roku

² w Wołoszech – Księstwo Wołoskie, kraina historyczna pomiędzy Karpatami a Dunajem

Źródło C

Traktat jaworowski, 11 czerwca 1675 r.

[w:] *Wybór tekstów źródłowych z historii Polski XVI-XVIII w.*, oprac. D. Gradowska, I. Kaniewska, K. Przyboś, Kraków 1976, s. 113-115

[Traktat jaworowski zawarty między Francją a Rzeczypospolitą]

Najjaśniejszy Król Polski, podawszy do wiadomości Jego Królewskiej Arcychrześcijańskiej Mości¹ przez [...] jej ambasadora nadzwyczajnego przy nim, słuszne powody i pobudki, dla których widzi się zmuszonym uwolnić z rąk elektora brandenburskiego Prusy Książęce, dawne lenno Polski, którego niezależność lennik ten sobie przywłaszczył [...]; gdy zaś JK. Arcychrześcijańska Mość również ma powody do skargi na postępowanie wymienionego tu elektora brandenburskiego, [...] a zarazem została powiadomiona o potrzebie pomocy, jakiej oczekuje Król [...]; nie chcąc zaś ominąć niczego, co by dawało świadectwo swej przyjaźni względem tegoż Króla [...], przesłał natychmiast wymienionemu swemu ambasadorowi pełnomocnictwo do zorganizowania i przyrzeczenia w jego imieniu temuż Królowi – odnośnie przedsięwzięcia przyłączenia Prus Książęcych – natychmiastowej pomocy i gwarancji niżej wymienionej, skoro tenże będzie w możliwości to przedsięwzięcie przeprowadzić. [...]

JK. Arcychrześcijańska Mość dobrze rozważyła, że tenże Król i Pan nie mógłby się oddać zamiarowi połączenia Prus Książęcych ze swoją koroną tak długo, jak będzie zajęty wojną z Turcją, upoważniła swego [...] ambasadora do obiecania Królowi Panu jednorazowej sumy dwustu tysięcy talarów [...], aby mu dopomóc w sprostaniu ciężarom, jakie mógłby być zmuszony ponieść w stosunku do Porty lub do innych celem ułatwienia z nią pokoju [...].

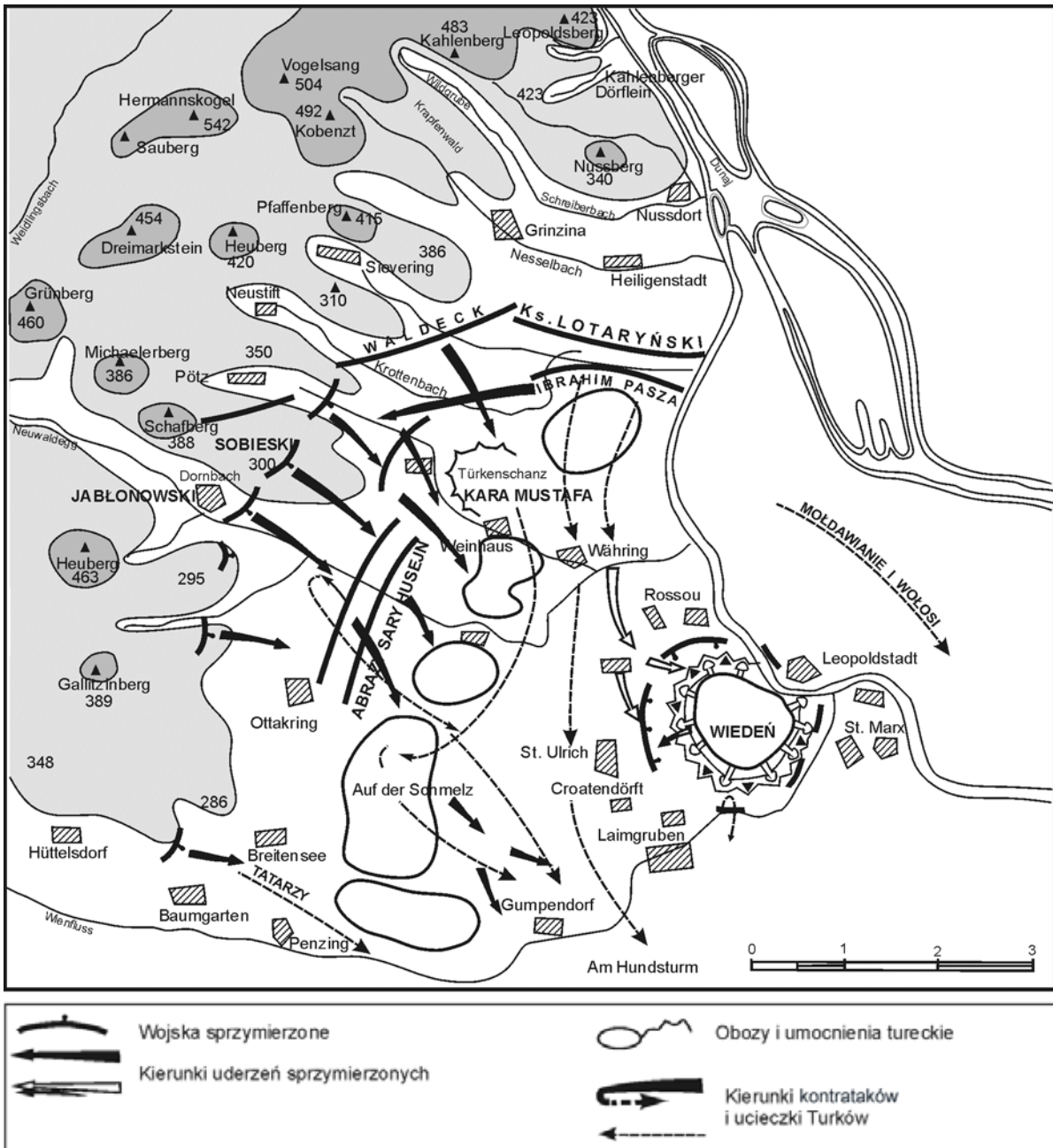
¹Jego Królewska Arcychrześcijańska Mość – król Francji Ludwik XIV

Źródło D

List króla Jana III Sobieskiego do królowej Marysieńki napisany w namiotach wezyrskich 13 września 1683 r. nocą

[w:] Jan Sobieski, *Listy do Marysieńki*, oprac. L. Kukulski, Warszawa 1970, s. 524

Wojska wszystkie, które dobrze bardzo swoją czyniły powinność, przyznały P. Bogu a nam tę wygraną potrzebę. Kiedy już nieprzyjaciel począł uchodzić i dał się przełamać – bo mnie się przyszło z wezyrem łamać, który wszystkie a wszystkie wojska na moje skrzydło prawe sprowadził, tak że już nasz środek albo korpus, jako i lewe skrzydło nie miały nic do czynienia i dlatego wszystkie swoje niemieckie posiłki do mnie obróciły – przybiegały tedy do mnie książęta, jako to elektor bawarski, Waldeck, ściskając mię za szyję a całując w gębę, generałowie zaś w ręce i w nogi; cóż dopiero żołnierze! Oficerowie i regimenty wszystkie [...] wołały: „Ach, unzer brave Kenik!” [nasz dzielny Król!]. [...] Cóż dopiero, i to dziś rano, książę lotaryński, saski (bo mi się z nimi wczora widzieć nie przyszło, bo byli na samym końcu lewego skrzydła, którym do p[ana] marszałka nadwornego przydałem był kilka usarskich chorągwi), cóż komendant Starembek tuteczny! [...] Sam lud wszystek popospolity całował mi ręce, nogi, suknie [...]. Zjadłszy tylko obiad u komendanta, wyjechałem z miasta tu do obozu. [...] Książęta się zjechali i cesarz daje znać o sobie, że jest za miłą [...].

Źródło E**Plan. Bitwa pod Wiedniem, 12 IX 1683 r.**Na podstawie: J. Wimmer, *Wiedeń 1683. Dzieje kampanii i bitwy*, Warszawa 1983, s. 332

Źródło F

Wspomnienia generała Józefa Wysockiego na temat początków Legionu Polskiego na Węgrzech

[w:] J. Frejlich, *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej*, zeszyt 52, Kraków 1923, s. 23-24

Józef Wysocki (1809-1873) – generał, uczestnik polskich powstań narodowych i powstania węgierskiego w latach 1848-1849

[...] Po dwóch posłuchaniach [...], zdawało się, że wszystko pójdzie jak najlepiej. Rząd [węgierski] przystawał na formację Legionu od 15 do 20 tysięcy; [...] chodziło już tylko o mało znaczące poprawki. Wtem zjawił się niespodziewanie w Presburgu [Bratysławie] generał Bem. Od chwili jego przybycia wszystko się zmieniło. Zaczęto słówkami nas zbywać, zwlekać, [...]. Tak tedy generał Bem swoim wpływem zerwał wszelkie nasze stosunki z rządem i nie dopuścił do zawarcia jakiegokolwiek umowy [...]. Nic nie pomogły próśby samejże młodzieży; – głuchym był na wszystko.

Źródło G

Odezwa gen. Józefa Wysockiego do Narodu Węgierskiego. Orszowa, 20 VIII 1849 r.

[w:] J. Frejlich, *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej*, zeszyt 52, Kraków 1923, s. 25

[...] Walczyliśmy z Wami, wiecie o tem dobrze, nie jako najemnicy, nie dla osobistych widoków, ale w nadziei, że Wasze powodzenie i wzięty przez nas w niem udział stanie się podstawą do walki dalszej, która jest nieustającym celem życia naszego: do walki o niepodległość Polski, bez której niepodległość Węgier ani się utrzymać, ani do skutku nie da się doprowadzić. Walcząc za Waszą sprawę mieliśmy i ten cel jeszcze, żeby stać się jakoby pośrednikami do pogodzenia Was ze szczepami słowiańskim i romańskim¹, które nieszczęsna polityka wrogami Waszymi zrobiła, a które przez mądrość i sprawiedliwość staną się jeszcze kiedyś, nie tracimy tej nadziei, wiernymi i przywiązanymi współmieszkańcami jednego kraju i państwa.

To wspomnienie o naszym przybyciu do Waszej zagrożonej ziemi zachowajcie w szlachetnych sercach Waszych. Zachowajcie, jak i my, i wierność dla ojczyzny i wiarę w jej przyszłość i oswobodzenie, a niezmierne ofiary, które wspólnie łożyliśmy, nie będą stracone. I czas przyjdzie, kiedy znowu – daj Boże tylko wspólnie – wznowimy tę świętą walkę. A wtenczas w sprawiedliwości Waszej wspomnijcie, żeśmy Wam dotrwali do końca.

¹ Określenie narodu rumuńskiego stosowane przez jedno ze stronnictw politycznych

ARKUSZ ODPOWIEDZI**na podstawie źródła A****Zadanie 16. (1 pkt)**

Napisz, który z władców elekcyjnych dążył do zrealizowania celów politycznych przedstawionych w tekście.

.....

na podstawie źródła B**Zadanie 17. (1 pkt)**

Napisz, jakimi siłami książę siedmiogrodzki Jerzy Rakoczy zamierzał zaatakować Rzeczypospolitą.

- .....
- .....
- .....

Zadanie 18. (1 pkt)

Wyjaśnij, jaka była intencja listu chana do króla.

.....
.....
.....**na podstawie źródła C****Zadanie 19. (2 pkt)**

Przedstaw motywy, które miały skłonić każdego z sygnatariuszy do zawarcia traktatu.

Polska .....

.....

.....

Francja .....

.....

.....

Zadanie 20. (1 pkt)

Podaj, jaki warunek wstępny miała spełnić Rzeczpospolita przed podjęciem działań zbrojnych.

.....
.....

na podstawie źródeł D i E

Zadanie 21. (2 pkt)

Wymień dwa fakty dotyczące przebiegu bitwy pod Wiedniem uwzględnione w obu źródłach.

- .....
- .....

na podstawie źródła F

Zadanie 22. (1 pkt)

Wyjaśnij, jak Józef Wysocki ocenił postawę generała Józefa Bema wobec tworzonego na Węgrzech Legionu Polskiego. Podaj argument uzasadniający taką ocenę.

Ocena: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....

na podstawie źródła G

Zadanie 23. (1 pkt)

Wymień trzy cele, jakie według generała Józefa Wysockiego przyświecały Polakom walczącym na Węgrzech w latach 1848-1849.

- .....
- .....
- .....

BRUDNOPIS